Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 105 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 4, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 4-го ЧЕРВНЯ, 1997 р. Ч. 105 РІК CIV.

ПОВІДОМЛЕННЯ

До Управ Відділів та членів Унсоюзу

Кожного року в місяці травні УНСоюз висилав членам дивідендові чеки. Виплата дивідендових чеків на цей рік притримана. Повідомляємо, що цього року сталися зміни, котрі в майбутньому принесуть велику користь всім членам, та нашій організації. Вже від початку 1996 року ідуть переговори про злуку УНСоюзу із двома іншими українськими братськими забезпеченевими організаціями, а саме Українською Народною Поміччю та Українським Братським Союзом. Українська Народна Поміч потребує злучитися ще цього року. Зі злукою є пов'язані великі кошти, а в цьому випадку УНСоюз мусить ще покрити недобір у резерві УНП у висоті 350,000 дол. Багато членів УНП є членами УНСоюзу, і ми маємо моральний обов'язок допомогти членам УНП у злуці наших двох організацій. З огляду на пропоновані злуки всі три українські братські установи — УНП, УБС та УНС притрималися з виплатою річної дивіденди членству. Хоча УНСоюз цього року не буде виплачувати дивіденду членам, запевнюємо членство, що УНСоюз надалі надаватиме певні допомоги та братські пільги своїм членам.

1. Понад 2,000 членів, котрі закінчили 79 років, або більше, а ще платять вкладки за забезпечення, дістануть братську дотацію в висоті їхньої річної вкладки. Дата заплати буде перенесена на рік вперед від терішньої дати. Це означає, що ці члени не будуть платити чергову річну вкладку. Загальна сума всіх вкладок виносить понад 103,000 дол.

2. Всі члени УНСоюзу надалі одержать гарантовані відсотки від нагромадженої резерви на їхніх грамотах. Кожна грамота запевнює членові докладно означений відсоток, який УНСоюз кожного року, як довго існує грамота, мусить доложити до суми резерви. Ці відсотки є гарантовані грамотою і кожний член може сам це перевірити.

Загалом пригадуємо, що більшість членів УНСоюзу користають з багатьох братських фінансових знижок і дотацій. Річно УНСоюз збирає від членства тільки 41,000 дол. до братського фонду, але видає понад двадцять разів стільки на свою братську діяльність. Подаємо тільки деякі наші братські пільги членам:

А). Майже 8.000 передплатників щоденника „Свобода" дістають знижку в сумі 25 дол річно, що в загальному дає суму 200,000 дол. і цю суму за них покриває УНСоюз.

Б). Майже 7,500 передплатників „Українського Тижневика" дістають знижку в сумі 20 дол. на рік, що разом дає суму 150,000 дол., яку платить УНСоюз за членів.

В). Понад 250 студентів одержують стипендії в пересічному 268 дол., або разом 67,000 дол. річно.

Г). Члени, котрі користають із перебування на Союзівці, одержують 10 відс. знижки літом, що в загальному виносить 25,000 дол. річно. УНСоюз доплачує річно до утримання Союзівки 400,000 дол.

Ґ). Приблизно 170 осіб одержує річно хворобову допомогу у висоті найменше 50 дол., що разом дає суму 10,000 дол. на рік.

В підсумку УНСоюз річно видає на братську діяльність приблизно 955,000 дол. В тій поважній сумі не беремо до уваги дотації, котрі ми даруємо на національні чи наукові цілі. Бачимо, що майже половина членів УНСоюзу користає з одного чи більше родів братських пільг, фінансових допомог та заощаджень.

Екзекутивний Комітет УНС

Румунія й Україна вирішили територіяльні суперечки

Нептун, Румунія. — Президенти Румунії та України підписали 2-го червня давноочікуваний політичний договір, який має поставити крапку у суперечках обох країн щодо проходження спільного кордону і збільшує шанси Букарешту щодо раннього вступу до НАТО, повідомило агентство Ройтерс.

Договір став вінцем напруженого трирічного періоду переговорів, під час яких дві сусідні країни намагалися вирішити проблеми, породжені пактом Ріббентропа-Молотова 1939 року, за яким північна Буковина, південна Басарабія і острів Зміїний відійшли від Румунії до тодішньої Української ССР.

Румунський президент Еміль Константінеску і його український партнер Леонід Кучма підписали домовлення на церемонії, яка відбулася у чорноморському курортному місті Нептун в колишній літній резиденції диктатора Ніколає Чаушеску. Л. Кучму зустрінуто військовими почестями.

Договір, який проголошує непорушність існуючих кордонів, має охолодити пристрасті в Румунії щодо втрачених земель, однак розбіжності щодо проходження кордону в районі острова Зміїного, де, згідно з геологами, є поклади газу і нафти, залишуться невирішеними принаймні ще два роки. У 1999 році з цього питання має бути підписано окрему угоду.

Румунія змінила своє непохитне становище щодо втрачених земель після того, як в листопаді минулого року на виборах переміг поміркований президент Еміль Константінеску. В квітні новий уряд вирішив піти на „історичну жертву", ігноруючи націоналістів, які звинувачували його в „національній зраді". Попередній уряд неодноразово домагався від України засудження пакту Ріббентропа-Молотова, однак Київ не погоджувався, припинюючи домагання до відвертих територіяльних претенсій.

Швидкому укладенню угоди з Україною сприяло також велике бажання Букарешту вступити до НАТО з першою хвилею нових членів. Північноатлантійський оборонний союз, який в липні вирішуватиме в Мадриді, кому першому запропонувати членство, неодноразово давав зрозуміти, що шанси Румунії щодо вступу в НАТО значно збільшаться, якщо вона не матиме територіяльних суперечок з сусідами.

Кілька країн НАТО відкрито підтримують зусилля Румунії стати членом альянсу, проте такі важливі держави, як Німеччина і ЗСА пропонують тільки своє розуміння, а не підтримку.

Договір Румунії з Україною викличе, очевидно, гарячі дискусії в румунському парляменті, який мав би його ратифікувати. Неодноназначно оцінила угоду румунська преса. Проурядова газета „Лібера" пише, що Букарешт не мав чого домагатися від Києва повернення втрачених територій, бо пакт Ріббентропа-Молотова був накинутий Румунії ззовні. Щоденний „Курієрул" зазначає, що договір з збалансованим документом, в результаті якого немає переможців і переможених. Тому угоду можна вважати успішною для обох країн.

Чотири щасливці в льотереї

Ню Йорк (В. Р.). — Чотири мешканці стейту Ню Йорк поділили між собою 70-мільйоновий виграш Лотто — третій з-поміж найбільших в історії цієї гри у ЗСА. Два щасливі білети льотереї були придбані в Мангеттені, один на Лонг Айленд і ще один у північній частині стейту. Кожний зі щасливців отримає по 17,5 млн. дол. готівкою.

Суботній, 31-го травня ц.р., тираж поставив крапку на триденній "золотій гарячці" купування білетів після того, як відсутність переможців у попередніх п'яти тиражах підняла суму до 70 млн. дол. Не дивлячись на те, що шанси на виграш становили один до 12,913,583, в цілому стейті протягалися довжелезні черги до пунктів продажу білетів Лотто...

Воно є найпопулярнішою льотерійною грою в ЗСА. Минулого року мешканці стейту Ню Йорк витратили на тиражі рекордову суму — 4 блн. дол. Цьому сприяв і заклик губернатора Джорджа Патакі до реклями Лотто, головною метою проведення якого є допомога освітньому бюджетові стейту.

Як засвідчило бліцопитування учасників черг репортерами нюйоркських часописів, опитувані уявляли себе саме в ситуаціях, обіцяних реклямою.

"Я поселилася б на чудовій яхті і відпочивала б у якомусь з амстердамських каналів", — сказала замріяно Крісті Смит, котра купувала білети Лотто і цигарки в одній з аптек в Іст Вілледж. "Перше, що б я зробив, — не менш замріяно закотив очі під лоба фармер з Ривергед Реймонд Мек-Кор, — то це найняв би, нарешті, шофера"...

Найбільша сума Лотто дорівнювала 90 млн. дол., під час тиражу 1-го січня 1991 року. А рік перед тим мешканець Брукліну Ентоні Буетті виграв рекордову суму — 35 млн. дол.

Т. МекВея визнано винним

Денвер, Кольо. — Тут у понеділок, 2-го червня, федеральна лава присяжних визнала підсудного Тимоті МекВея винним у збомбленні урядового будинку в Оклагома Сиіті, де загинуло 168 осіб, а сотні було поранено. Одначе Т. МекВея суджено тільки за вбивство вісьмох федеральних агентів.

Т. МекВей з усміхом увійшов до судової залі, а заслухавши вирок лави присяжних, який відчитав судя Ричард Меч сприйняв його без виказання будь-яких емоцій. Лава присяжних визнала підсудного винним у всіх 11 оскарженнях змови та вбивства, дійшовши до висновку, що Т. МекВей у змові зі своїм приятелем Террі Ніколсом та іншими невідомими змовниками 19-го квітня 1995 року збомбардували урядовий будинок ім. Алфреда Муррага в Оклагома Сиіті. Ув'язнений Т. Ніколс очікує на встановлення дати розправи в цій справі. Т. МекВея визнано винним за вбивство згаданих вісьмох федеральних агентів, які в той день там працювали, бо хоча загибіль усіх є проти закону стейту Оклагоми, то тільки вбивство федеральних агентів підходить під федеральний закон, який вимагає кари смерти. Прокуратура відразу заявила, що домагатиметься смертної кари для підсудного.

У четвер та сама федеральна лава присяжних почне роздумувати над тим чи Т. МекВея засудити на кару смерти.

Коли присутні у судовій залі рідні та приятелі загиблих почули вирок лави присяжних — винний у всіх 11 оскарженнях, — то реакція їх була дуже різною. Одні уважають, що треба домагатися смертної кари для підсудного, інші твердять, що смерть є надто легкою карою для вбивника 168 в нічому невинних осіб і треба його покарати довживоттям, щоб він відчув жахіття свого злочину та його наслідків.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

БУДУЮТЬ НОВІ ГОТЕЛІ

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма провів нараду з керівниками міської та районних державних адміністрацій. Уряд на нараді представляв перший віцепрем'єр-міністер Василь Дурдинець. Голова держави ознайомився з макетами забудови центру української столиці. Л. Кучма звернув увагу керівників міста і районів столиці на необхідність відновлення історичного центру Києва, реконструкції готелів, розвитку міського та приміського транспорту, медичних закладів та побутових послуг. Голова Київської міської державної адміністрації Олександер Омельченко поінформував про працю над спрощенням механізму оплати населенням комунальних послуг, а також ознайомив Президента з проєктами нових готельно-бюрових центрів та реконструкції 19-ох діючих готелів Києва. Плянується також розбудова транспортових комунікацій, а в перспективі — спорудження нового мосту через Дніпро.

ПІКЕТУЮТЬ РУХІВЦІ ТА УЧИТЕЛІ

КИЇВ. — Активісти київської організації Народного Руху України спільно з учителями 213-ої школи пікетували державну адміністрацію Ватутінського району Києва. У згаданій школі на 700 місць сьогодні навчається 650 учнів. На наступний рік зформовано вдвічі більше перших кляс. Проте районна влада плянує звільнити учителів, а учнів перевести до інших шкіл, де вони навчатимуться у дві-три зміни. На базі школи ч. 213 влада плянує створити платний ліцей, хоча в мікрорайоні живуть переважно малозабезпечені родини. Пікетувальники протестують проти запланованих змін і вимагають резигнації голови районної державної адміністрації та керівництва Відділу народної освіти Ватутінського району столиці.

ОХОРОНА ІСТОРИЧНИХ ПАМ'ЯТОК

КИЇВ .— Українське Товариство Охорони Пам'яток Історії та Культури, Український комітет ІКОМОС, Всеукраїнська Спілка Краєзнавців, Національна Академія Наук України, Шевченківський національний заповідник, Черкаська обласна державна адміністрація провели у містах Канів і Трахтемирів міжнародну науково-практичну конференцію "Пам'ятки та визначні місця Шевченківського краю. Проблеми охорони та дослідження".На пленарних та секційних засіданнях розглянуто проблеми збереження історично-культурної спадщини Черкащини, реставрації та відтворення видатних пам'яток історії та культури, перспективи розвитку історично-культурних та природних заповідників, збереження історичних ляндшафтів і старовинних садиб України. Учасники науково-практичної конференції здійснили екскурсії, відвідавши визначні місця, музеї та заповідники Канева і Трахтемирова.

МОЛОДЕЧІ ПРОГРАМИ ПОТРЕБУЮТЬ ПІДТРИМКИ

КИЇВ. — Тут закінчився конгрес української молоді під девізою "Молодь за соціяльний прогрес і злагоду в суспільстві", у якому взяло участь понад 500 осіб. Зорганізований офіційною владою, конгрес вимагав від керівництва України кращого фінансування молодечих програм та збільшення пільг для тих, хто навчається. Президент України Леонід Кучма привітав учасників Конгресу української молоді, назвавши його "кадровою резервою України". Голові Державного комітету молоді і спорту Валерієві Борзову Л. Кучма сказав, що працю з молоддю треба поліпшити, або зрезигнувати і дати змогу зробити це комусь іншому. Соціялізм Президент назвав "звірнинцем" і побажав молоді ніколи не жити в подібному суспільстві. Водночас близько 50 молодих центристів провели альтернативний молодечий форум, учасники якого виступають не за офіційний, а за справжній діялог з державою. Вони висловилися за скасування Комітету у справах молоді і спорту та вирішили наступного дня придатися до конгресу "Молодь за соціяльний прогрес і злагоду в суспільстві" і там висловити свої погляди, спільно працювати над програмою та визначити основні принципи заходів щодо соціяльного захисту молоді.

ЛІВІ СИЛИ ВИСТУПИЛИ ПРОТИ ПРОГРАМИ "МОЛОДЬ УКРАЇНИ"

ЧЕРКАСИ. — Проти національної програми "Молодь України" виступили черкаські комсомольці та представники Соціялістичного конгресу молоді. Вони вважають себе виразниками інтересів більшої частини робітничої молоді та трудової інтелігенції, називають згадану програму антимолодіжною і далекою від життя. Щоправда, серед невдоволених було більше людей старшого покоління. Виставивши пікет перед будинком Черкаської обласної державної адміністрації, вони вимагали винесення тексту національної програми "Молодь України" на розгляд кожної молодечої організації, незалежно від ідеологічних переконань. Водночас учасники акції вимагали забезпечення виконання низки статтей Конституції України.

Звинувачують прокурора Черкас

Черкаси (УНІАР). — Від березня триває протистояння між Всеукраїнським комітетом захисту прав людини і прокурором міста Черкас. Тоді Комітет виставив багаточисельний пікет під вікнами обласної прокуратури, заявивши, що прокурор міста Петро Коваль дав санкцію на арешт і сім місяців утримував під вартою невинну людину, а при допитах підозрюваних застосовується тортури, які калічать людей. Після пікету прокурор області Павло Кушнір змушений був визнати незадовільне ведення слідства і видав наказ про покарання працівників прокуратури міста і П. Коваля.

На початку травня в Черкасах члени комітету провели віче, присвячене правам людини, на який прибула голова Всеукраїнського комітету захисту прав людини адвокат Людмила Вансовська. Учасники віча заявили про фальсифікацію працівниками прокуратури кримінальних справ на невинних людей, вимагали звільнення прокурора міста.

Наприкінці травня члени Всеукраїнського комітету захисту прав людини вийшли на пікетування біля приміщення обласної державної адміністрації. На голови вони одягнули білі пов'язки, заявивши, що готові відстоювати свої вимоги ціною власного життя і готуються до тривалого голодування. Цей пікет, як і інші, зігнорувала обласна прокуратура — ніхто до пікетуючих не вийшов.

На пресовій конференції з місцевими журналістами члени комітету заявили, що вони можуть документально підтвердити свої звинувачення правоохоронним органам. Ні зональний прокурор Черкаської области Генеральної прокуратури Анатолій Пилипенко, ні генеральний прокурор України Георгій Ворсінов не відповіли на жодну зі скарг.

Всеукраїнський комітет захисту прав людини має намір звернутися до Президента України Леоніда Кучми і міжнародних правозахисних організацій.

Російська мова процвітає в Україні

Джерзі Сиіті, Н. Дж. (Л. Хмельковський). — Збираючись до Києва, російський прем'єр Віктор Черномирдін, як відомо, зробив заяву про утискання російської мови в Україні.

У відповідь газета „Киевские Ведомости" опублікувала довідку про те, що російською мовою в Україні виходить понад 40 відсотків видань, більше третини газет.

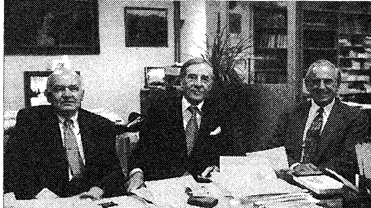
В Україні діють 2,973 російськомовні школи, у яких навчається майже 3 млн. дітей. Російських філологів навчають в 11 університетах, 20 педагогічних інститутах, загалом у вищій школі України навчаються російською мовою 56.2 відсотка студентів, 48 відсотків учнів професійно-технічних училищ. До послуг росіян є 30 театрів. В українському кінопрокаті 99 відсотків фільмів демонструється російською мовою.

Водночас в Росії зовсім немає україномовних шкіл, інститутів, театрів чи періодичних видань.

Чи можемо втратити наш престиж в Ню Йорку?

Джерзі Сиіті (О. Кузьмович). — Коли редакцію відвідують три активні члени Дирекції Українського Інституту Америки, що є власником найбільше престижевої української будівлі в Ню Йорку, тільки кілька кроків віддаленої від Метрополітального музею, знаємо відразу, що привела їх журба за майбутнє цієї будівлі.

Ще минулого місяця наш щоденник помістив обширний допис голови Дирекції УІА Володимира Баранецького, в якому інформує читачів, що у близькому часі споввяться дві важливі дати в „житті" престижевого будинку, а це 50-ліття існування УІА і 100-ліття самого будинку. Але знаємо із змісту допису, що тепер саме актуальна та

Члени Дирекції УІА в редакції „Свободи" (зліва): Я. Криштальський, В. Баранецький і В. Назаревич.

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ЗГІДНО З БЕЗІМЕННИМИ ДЖЕРЕЛАМИ з президентської адміністрації, Президент України Леонід Кучма у вівторок, 3-го червня, полетів до польського міста Гнєзно, щоб там зустрітися з Папою Іваном Павлом II. Цих відвідин офіційно ніхто не проголошував, але Міністерство Закордонних Справ України підтвердило ці пляни. У 1995 році Л. Кучма зустрічався з Папою Іваном Павлом II у Ватикані, але не запросив його на відвідини в Україну з уваги на існуючі там релігійні напруження між православними фракціями і греко-католиками.

У ФРІТАВНІ, СТОЛИЦІ СІЄРРИ ЛЕОНЕ, зокрема в околиці головної військової квартири у понеділок, 2-го червня, розпочалися спорадичні збройні сутички, після того як кораблі Нігерії розпочали бомбардування проти військових спричинників державного перевороту в цій країні. Повстанські союзники спричинників перевороту розпочали перестрілку з військом Нігерії, котре охороняло готель поблизу згаданої головної військової квартири де схоронялося понад 1,000 осіб з сусідніх країн західної Африки.

В АМЕРИЦІ

ПІСЛЯ ОДНОТИЖНЕВОЇ ВІДПУСТКИ у понеділок, 2-го червня, Конгрес ЗСА повернувся до праці. На денному порядку справ до полагодження першенство мають торгівля та фінансування виборчих кампаній. Крім того республіканський провід вирішив дещо пригальмувати швидкість схвалення законів про державні видатки та зменшення податків, що на думку аналітиків не дасть змоги здійснити амбітної програми Конгресу — схвалення згаданих законів до 4-го липня.

У НЕДІЛЮ, 1- ГО ЧЕРВНЯ, секретар Державного департаменту ЗСА Меделин Олбрайт була присутньою під час офіційного відкриття урядом Хорватії мосту до Боснії в місцевості Брчко. Цей крок, на думку багатьох є тільки символічним, щоб офіційно виповнити одну із точок Дейтонської угоди. Присутність М.Олбрайт на згаданому церемонії є тільки однією із частин її подорожі до балканських країн, щоб переконувати їхніх керівників дотримуватися ними підписаної угоди в Дейтоні. М. Олбрайт є найвищим стажем державним урядником ЗСА, що досі відвідували цей реґіон.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Річниця без'ядерної безпеки

1-го червня сповнилося рік відтоді, як Україна вивезла до Росії останню ядерну боєголовку. Всупереч передбаченням деяких політичних партій, національна безпека України не тільки не постраждала після цього, але й збільшилася. Це може здатися парадоксальним, бо, якщо виходити з традиційних уявлень, за якими ядерна зброя є важелем стримування, Україна стала вразливішою перед Росією. Адже Москва не тільки не зменшила свій ядерний потенціял, але й збільшила його за рахунок українських боєголовок. Однак парадоксу тут немає, бо Україна відмовилася від ядерної зброї після закінчення „холодної війни", коли ситуацію у світі все більше почали визначати пляни НАТО щодо поширення. За збігом обставин, Україна здобула більше гарантій своєї безпеки у розвитку щораз тісніших відносин з Північно-атлантійським оборонним союзом, ніж в утримуванні ядерного арсеналу, який, старіючи, вимагав щораз більших асиґнувань.

Як відомо, після розвалу СССР Україна успадкувала 1,600 стратегічних ядерних боєголовок, 300 ракет і 2,500 одиниць тактичної ядерної зброї, що зробило її несподівано для всього світу третьою ядерною надпотугою після ЗСА і Росії. Деякі політичні партії, особливо правого спрямування, закликали Уряд залишити цю зброю як засіб для ефективного ведення зовнішньої політики. Мовляв, України боятимуться і через це поважатимуть. Однак у світі, не без сприяння Росії, наростало незадоволення, особливо західніх держав, ядерним статусом незалежної України. Західні лідери, звикнувши до двополярного світу, були зацікавлені в тому, щоб якомога менше нових країн мали зброю масового знищення. Це значно спрощувало їм ведення закордонної політики. Погрожуючи обрізати Україні допомогу та ізолювати її, Захід почав домагатися від Києва вивезення всіх ядерних боєголовок до Росії.

Україна піддалася тискові, тому що трималася невпевнено на міжнародній арені і була в економічній кризі. Її становище щодо ядерної зброї було ослаблено ще в липні 1990 року, коли Верховна Рада прийняла декларацію про державний суверенітет, у якій проголошувалося про намір стати без'ядерною державою. Депутати побоювалися, що збереження ядерного статусу може пошкодити у майбутньому визнанні незалежности України в світі. Крім того, утримування ядерної зброї вимагало великих фінансових видатків, на що Україна не могла піти, бо її післясовєтська економіка переживала кризу. І ще одне, українське керівництво не було певне, що має повну контролю над успадкованою зброєю масового знищення. „Ядерна кнопка" продовжувала знаходитися в Москві; крім того, не можна було повністю покластися на військових, які часто зберігали льояльність Росії. Відмова ж від ядерної зброї обіцяла Україні покращення відносин зі західніми державами і приплив чужоземного капіталу, який підняв би економіку.

Сьогодні бачимо, що рішення позбутися ядерної зброї принесло непогані плоди. Значно покращали відносини зі ЗСА, що зробило Україну третьою державою-отримувачем американської фінансової допомоги після Ізраїля та Єгипту. Це в свою чергу сприяло встановленню особливих зв'язків України з НАТО. Альянс нарешті усвідомив, що для нього означає Київ у стосунках з Москвою, яка ще не вилікувалася від імперської хвороби. Північно-атлантійський оборонний союз почав сам політику зближення з Києвом, не зважаючи на вагання і нерішучість останнього. Міцніючі відносини України з НАТО не на жарт стурбували Москву, яка відчула, що Київ покидає її орбіту. Це змусило Росію поміняти тактику щодо своєї сусідки і припинити відверту політику обструкції України на міжнародній арені. Наче за помахом чарівної палички, вирішено проблему Чорноморської фльоти і підписано договір про дружбу і співробітництво, який Україна готова була ухвалити ще два роки тому.

Отже рік після вивезення останньої ядерної боєголовки до Росії, можна з певністю сказати, що зовнішні загрози незалежности України поменшали. Обмінявши малоконтрольовану і дорогу в утриманні ядерну зброю на розвиток особливих стосунків з НАТО, Київ здобув набагато ефективніший захист від імперських зазіхань Росії. Однак підвищення національної безпеки України є не тільки результатом зовнішньої політики Києва. Просто інтереси України і НАТО багато в чому збіглися. Слід однак пам'ятати, що альянс керується перш за все своїми власними інтересами.

Анатоль Камінський

ДЕЩО ПРО РОСІЙСЬКУ МОВУ В УКРАЇНІ

Не треба доказувати, яким важливим і суттєвим фактором є мова народу в його становленні і консолідації, у цілісному процесі націо- і державотворення. Ба більше, як писав у свій час Митрополит Огієнко, „мова — душа кожної національности, і поки живе мова — житиме й народ..." Відомо теж, що мова є не лише цементом і механізмом консолідації народу, а й може бути інструментом імперіялістичної, аґресивної політики тієї чи іншої нації. Клясичним прикладом цього є роля російської мови в історії Росії, яка проявила себе у всякого роду імперських затіях, завоюваннях, насильствах, поневоленнях і асиміляційних процесах по відношенні до інших народів, а передовсім до нашого, українського. До речі, ця, м'яко кажучи, ситуаційна складність не зникла для нас і з розпадом російської совєтської імперії. Навпаки, вона й надалі залишилася гостропроблемною, комплексною і загрозливою.

Дві площини

Щоб обминути зайвих недорозумінь, на мою думку, питання російської мови в Україні треба розглядати в двох площинах: російська мова як мова спілкування і культурної життєдіяльности частини населення, яке є російськомовним; і російська мова — як інструмент імперської політики Москви. В першій площині — роля російської мови, як кажуть, нормальна і такою її треба сприймати і визнавати. Інакше мається, однак, діло в другій площині. Тут йдеться, очевидно, про ролю російської мови в контексті антиукраїнських, антидержавних концептувань, імперіяльних схем, проєкцій і затій, скерованих безпосередньо чи посередньо проти України. Іншими словами, йдеться про належне усвідомлення, осмислення і увиразнення ролі російської мови у насаджуванні і накидуванні нашому й іншим народам власних, всякого роду лінґвістичних, історіографічних і історіософічних, програмно-концептуальних й ідеологічно-політичних конструкцій, метою яких було (і є) творити „духову базу" для нищівного російського імперіялізму та ідейно-програмово його „обґрунтовувати" і виправдувати.

Нагадаймо хоча б такі лінґвістичні „конструкції" як єдиний поток розвитку самої російської мови, що його жертвою стала українська і білоруська мови, чи історіографічні — в стилі „древнєруської народности", яка просто позбавила український народ (як і білоруський) їхнього історичного кореня IX — XIII століть, і весь цей період визначила як російський; чи російську інтепретацію Переяславського договору, чи вкінці — поголовне означування наших державних мужів і політичних діячів, які стреміли до незалежности України і за неї боролися, як „ворогів українського народу" і „українсько-російської дружби", протягом всієї історії. Справа в тому, що у тому великомаштабному концептуванні імперіяльних задумів і у їхніх здійсненнях брали участь не лише політики, полководці і адміністратори, а й мислителі й науковці, в тому числі якраз і мовознавці...

Взагалі роля російської мови в цій матерії була подвійною. З одного боку, сама російська мова і її розвиток були окремим активним інтеґральним складником і внутрішнім „цементом" всіх цих „наукових" ідеологічних і політичних імперських схем (сам процес становлення російської мови був зформований як протистояння і заперечення справжньої окремішности української і білоруської мов, що їх мала поглинути скоріше чи пізніше „повновартісна" російська мова). А з іншого боку — російська мова була практичним механізмом і знаряддям імперіялістичної політики, при допомозі якої, разом з іншими силовими засобами, Москва здійснювала всі ці свої імперські проєкції та затії, витісняючи українську мову, культуру, переписуючи на „російський лад" українську історію, руйнуючи українську національну самосвідомість і не допускаючи до розвитку української політичної думки та деформуючи навіть українську національну психіку. При аналізі й оцінці цієї матерії було б, наприклад, дуже надоречним і навіть небезпечним недобачати, яку колосально нищівну ролю відіграла російська мова, як така, у насадженні комплексу меншевартости щодо української мови, притиставляючи їй себе і свою культуру як вищу, „престижеву", „перспективну". Адже ще й сьогодні, для багатьох, українська мова — це мова колгоспна, а російська — панська, міська, мова інтеліґенції. Все це стосувалося, зрештою, не лише мови, культури, науки, а й інших ділянок народного життя. І якраз російська мова була дуже важливим соціяльним засобом для вирощення у нас комплексу меншевартости і провінціялізму.

Силовий інструмент

Головне в тому, що шукаючи сьогодні розв'язки „мовного питання" в Україні, конечно виразно і конкретно визначити і обдумати та розрізнити ці два різні аспекти російської мови, тобто як мови спілкування і культурного розвитку російської і російськомовної частини населення і як силового інструменту російської імперської політики в Україні.

І в першу чергу це мусить собі належно усвідомити, увиразнити та винести із цього практичні висновки російська меншина і російськомовна частина населення. При тому, тут є конечною не лише сама мовна визначеність, а й окрема політична, державницька позиція того ж елементу, який не сміє допустити до того, щоб його — в більшій чи меншій мірі — й надалі використовувала Москва як свій силовий інструмент в Україні у проведенні антиукраїнських, антидержавних операцій.

Коротко, такий чи інший російський і російськомовний елемент не може бути п'ятою колоною Росії у тій чи іншій великомаштабній політичній, економічній чи іншій диверсії проти української держави. А саме спілкування російською мовою не повинно стати виразником проімперської російської, антиукраїнської настанови, ані теж джерелом і „виправданням" роздвоєної, розколеної лояльности в громадсько-політичній площині. Тільки за таких умов російська мова буде сповняти свою нормальну ролю і не буде ідентифікуватись із антиукраїнською позицією. І тоді вона, дійсно, зможе сприяти нормалізації українсько-російських відносин, а не їх загострювати і порушувати.

Найвища теж пора, щоб керівництво України і її урядові установи рівнож усвідомили і обдумали ролю російської мови як інструменту російської імперської політики в минулому і зокрема в сучасному та, дійшовши до належних висновків, випрацювали нарешті потрібні заходи в цій справі. Адже ж русифікація продовжується у всіх ділянках народного життя і її дальше продовження грозить політичною малорусизацією української держави. А тим більше, що русифікаційний натиск посилюється при тому також із-зовні.

Ще 23-го липня 1996 року уряд Російської федерації, виконуючи указ президента з 7-го грудня 1995 року про „Раду по російській мові", яка діє при президенті, прийняв постанову про затвердження федеральної цільної програми „Російська мова". Як подало „Государство и духовность обществ" ч. 9 за 1997 рік у обґрунтуванні і змісті програми говориться, серед іншого, про те, що „російська мова, як державна мова Російської федерації", є „засобом міжнаціонального спілкування народів Росії і СНД... вона покликана сповняти різноманітні функції, відігравати важливу ролю у забезпеченні консолідації, єдности і культурного розвитку народів Росії, у співпраці з народами Співдружности Незалежних Держав і Балтії... під сучасну пору необхідно забезпечити на загальнодержавнім рівні піддержку російської мови як міцного соціяльного фактору консолідації країн СНД... реалізації геополітичних інтересів Росії. Програма передбачує посилення позицій російської мови в Росії, в країнах СНД і за їх кордонами..." І т.д., і т. п.

Асиґновані фонди

А для фінансування програми асиґнується з федерального бюджету Росії 825,140 млн. рублів, у тому числі на 1966 рік — 33,125 млн. рублів, і на 1997 рік — 186,780 млн. рублів. Дальших пояснень, мабуть, не треба. Але мимоволі насувається запитання: а коли ж, крім загальникових „стверджень" і „заповіджень" про розвиток української мови і культури, Президент і Уряд України спроможуться на Програму „Українська мова"? Чейже час не стоїть на місці.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Роман Савицький, мол.

Корифеєві національної культури

Микола Лисенко (Маловідоме фото із середини 1880-их рр.)

Якщо б викладач будь-якої високої музичної школи Заходу попрохав студента чи студентку назвати видатного композитора опер, який жив між роками 1842-1912, відповідь була б лише одна — Жюль Масне. Проте, коли б це саме питання прозвучало у слов'янській консерваторії, ми б скоріше почули українське ім'я Миколи Лисенка. Життєвий шлях М. Лисенка не стелився так гладко, як для його французького сучасника. Вистачить сказати, що із-за складних причин ні епічний „Тарас Бульба", ні мініятюрний „Ноктюрн" не мають тієї світової слави, що „Монон" чи „Вертер" Масне, хоч і Лисенко мав би *що* світові сказати на гоголівські чи шевченківські теми.

Нещодавно громада Ірвінґтону, Н. Дж., та околиці мала добру нагоду почути про вкрай невідрадні умовини творчости нашого корифея й основника національної школи в українській музиці. Заходом Українського Музичного Інституту Америки, Інк., Української Музичної Фундації та 28-го відділу Союзу Українок Америки, 18-го травня ц. р., у залі УНДому пройшов у його пошану святочний Вечір за сценарієм музикознавця Тамари Булат.

Д-р Тамара Булат, найкращий поточний лисенкознавець, оформила програму з перспективи 85-ліття смерти (за висловом Сергія Єфремова) „одного з найдорожчих пропаґаторів українства". Її головну розповідь про життя композитора, сповненого одержимою діяльністю, доповняло читання Марії Бродзів-Попіль, Світлани Чолган та Ігоря Гурина. Оце словесне тріо у формі гостинної „музичної вітальні" мало виразно розподілені жіночі та чоловічі партії: пані — у красномовних ролях, а д-р Гурин — у реляціях козацьких елементів у житті і творчості Лисенка мужчини. Адже ж був він козацького роду, якого в тих часах та умовах не радилось реклямувати. (В дещо подібній ситуації найшлись теж Микола Гоголь та Петро Чайковський).

Микола Лисенко мав настільки мужности, що не тільки не приховував, але навіть підкреслював своє походження від відважних гетьманських воїнів. Прелеґентка уважно простежила життєву мандрівку нашого діяча, починаючи із його студій в Консерваторії Ляйпціґу (закінчені відмінно два повні роки раніше ніж пристало), та перші успіхи Миколи — піяніста на Заході. Німецька та чеська критика ентузіястично привітала тоді його, особливо за виконаня сольової партії у Бетговена Фортепіяновому концерті ч. 5 (із симфонічною оркестрою), до якого Лисенко — композитор сам оформив announced пописову частину, так зв. „каденцію".

Згодом центральною в його творчості стала музика до „Кобзаря" Т. Шевченка, безпрецедентна кількістю як теж якістю мистецької концепції. За ці та за інші патріотичні твори на фоні широкої громадської діяльности Лисенка постійно преслідувала царська поліція, допускались домашні обшуки включно із арештом — все за „хереографією" тодішньої окупаційної влади.

Розповіді прелеґентів супроводились рідкісними фотографіями — прозірками, висвітленими інж. Юрієм Чапленком. Чимало із них належали до новознайдених матеріялів із запланованої великої ілюстрованої книги п. з. „Микола Лисенко — композитор України". Її автор — невтомна д-р Тамара Булат, а відкриття деяких її частин належить її синові, д-рові Тарасові Філенку. Не зважаючи на молодий вік, цей музикознавець — дослідник і піяніст — вже має заслуги і на цьому континенті; завдяки йому Піттсбурзький університет увів у навчальну програму курси про українську етно-музикологію. Саме його знання мови вможливить вихід згаданої вгорі книги теж в англомовному ва-

(Закінчення на стор. 3)

Ганна Черінь

АРҐЕНТИНСЬКІ УКРАЇНЦІ

II

„Просвіта" має своє газету „Українське Слово", що гарно привітала мене з приїздом і подала відповідну фотографію на доказ, що це я. Але мене цей доказ не переконав, бо то була не я, а Анна-Марія! — Як же це сталося? — запитую Миколу. — „Та-а-а... — зніяковів Микола. — Редактор, п. Ярема Тауридзький, попросив ваше фото. Я кажу — маю, тільки там вона з моєю дружиною. Він каже — нічого, ми її відокремимо"... Відрізали одну з нас, а другу помістили в газеті й підписали „Ганна Черінь". А то ж була якраз Анна-Марія. Правда, крім мене ніхто й не помітив помилки. До того ж, ми обидві біляві, кліше не таке вже ясне, так що я за цю помилку не серджусь. Виходить, ми з нею схожі, мов сестри!

Всі організації об'єднані в Централю Українців Арґентини, якою колись керував славної пам'яти енциклопедист Євген Онацький, а тепер — Юрій Іваник. Централя тісно співпрацює з українською Амбасадою й керує спільними імпрезами. Величезну працю провадить радіомовець Леонід Голоцван — поліглот і поет, що з однієї мови на другу перекладає, як автомат. Щонеділі він провадить програму від 9-ої до 10-ої години і повідомляє вчасно про всі громадські події.

В неділю зайшли до католицької і православної церков Покрови. Однакове святе ім'я в обох. Католицька має три бані, а православна одну. В католицькій повно людей — це була якраз Вербна неділя. Замість верби роздавали пахучі оливкові гілки. А в православній церкві, разом із нами, стояло 12 осіб. Бідолашний священик відправляє Службу Божу аж о 11:45, бо до того часу має обслужити ще три парафії — в Чако, Міссіонес і в Параґваї. Ті, що були в церкві, всі співали в хорі. — „Що ж так мало?" — запитали ми Миколу. — „Бо поїхали з католиками на прощу". — Нам така співдружність дуже сподобалась. Краще ніж у ЗСА!

Не попоївши й не переодягнувшись, поїхали на виступ до арґентинського радіо „Культура". Прекрасний будинок, але всередині якісь вандали повідкручували ручки від дверей, клямки в убиральні — та попідписували свої „славні" імена на стінах. Диктор передає охоче звідомлення з українського життя — скрипти виготовлені українською Амбасадою, авжеж!

— Як ви зацікавилися Україною? — питаю.

— Бо дуже люблю українські танці! Найкращі в світі! — А ми часом глузували: „не витанцюємо „України". А, отже, гопак допоміг!

В Арґентині є верховна Організація, що мирить і єднає всіх, що тримає нашу молодь — всесвітній наш Амбасадор — Тарас Шевченко. Він височіє у Палермськім парку, і всі місцеві й приїжджі „прибігають до нього на поклін". На згині руки звив своє гніздечко національний птах Арґентини „орнеро", в перекладі „пічник". Це непомітна сірувата пташка, що не вміє так співати, як національний птах України — соловейко. — За що ж він удостоївся такої слави? — Мабуть за те, що живе в цілій Арґентині, від найгарячіших до найзимніших територій. Так, як і соловейко. — А чому ж він „пічник"? — Бо таке гніздечко мостить, що виглядає як маленька пічечка. Того „пічника" зганяли з руки Шевченка вже не раз, а він повертається й мостить нове гніздечко. Тож пожаліли бідолашного ремісника і вже не женуть його...

Перша моя зустріч з громадянством була другого дня по приїзді, в осередку „Просвіти". Двомовний Леонід Голоцван розповів про мене, а тоді я читала і вірші і прозу. Як і скрізь, найкраще сприймали гуморески — контакт із авдиторією був повний і сердечний. На закінчення — китиця чудових троянд і... чашечка для пиття „єрби мате", леґального слабкого наркотику, з інкрустованою „бомбільєю". Чашечку люблю, але „мате" не п'ю. Деякі арґентинці, переселившись до Північної Америки, довгенько ще попивали „мате". Але для мене, як то кажуть, „не те, що мате", а те, що кава...

А знаєте, що пречудове в Арґентині? Троянди! Їх вміло й любовно вирощують японці, що тут живуть. Троянди — то їхня монополія. І вони неймовірно дешеві. Велику китицю (24 троянди) можна купити за два доляри, тож ми не раз верталися додому з квітами для господині. І це в місті, де інші речі досить дорогі (наприклад, кава в кав'ярні — два доляри, простенька піцца — п'ять долярів за шматок, 25 дол. за цілу...).

Надворі грім і гроза. В „Просвіті" шум, гам, тарарам. Молодь готується до виступу, танцює, аж стіни гудуть. А в липні збираються повезти свої танці в Україну.

Частування. Тут пані так не розриваються, як у ЗСА, от хоча б і наші господині у фльоридському Осередку. Не печуть, не смажать, а гарненько закуповують готове в ресторані або в продуктовій крамниці, зварять чай чи каву — та й сидять при столі, як і належить паням XX століття. Отож, подали спочатку закуску: шинку і салатку. А тоді — щось особливе: таки власного готування вареники, але це „новоприбулі" вареники.

Далі я розповім про нову хвилю еміґрантів з України, а покищо тільки скажу, що ця хвиля є! Новоприбулі шукають праці — і де ж її шукати, як не в українських осередках? Варенички з сиром мініятюрні, ювелірно виліплені, виглядають, як дівочі вушка. Правда, щоб збирати гроші, — бо вони, як і в кожнім українськім осередку в цілім світі, ввесь час потрібні, — „Відродження" у п'ятницю й суботу таки продає борщ, вареники та інші страви, як повідомив на радіо Голоцван, від 17-ої до 24-ої години (тут час по обіді так рахують, як і в Україні).

Нам пощастило побувати на великому святі українського Буенос-Айресу — встановлення катедри Вільної України при Університеті ім. Джана Кеннеді. Це — мрія і гордість українців Арґентини; покищо початки скромні: читання вільних лекцій на теми українознавства. Але мрія сягає такого взірця як Гарвард. Ректор університету, Дон Фіґероа, дуже прихильний до цієї ідеї, каже „я вже й сам трохи українець". Біля нього невідступні секретарка Марія Постоловка та керівник катедри професор хемії при цім університеті, д-р Липинський.

Продовження буде

О. Саварин переобрана головою КУК в Едмонтоні

На Загальних зборах Едмононтонського Відділу КУК Олю Саварин перевибрано головою ще на один рік. Збори відбулися у вівторок, 29 квітня ц. р. у Пластовому Домі, о год. 7:15 вечора. Збори відкрила, вітаючи присутніх, голова Оля Саварин. На предсідника зборів присутні вибрали Ореста Котишина, а на секретаря Марусю Пастушенко. До порядку нарад, який приготовила голова, не було завваг, тож його прийнято без змін. З черги присутні прийняли протокол з минулорічних загальних зборів, який відчитав Степан Романюк, а тоді стали слухати звітів уступаючої управи.

Звітували секретар Володимир Марич, скарбник д-р Павло Кіт і голова Оля Саварин. Всі вони мали письмові звіти. По короткій дискусії над звітами голова Контрольної комісії Володимир Багнюк заявив, що контроля книг секретаря і скарбника не виказала нічого некоректного, а навпаки, знайшла все в порядку, і поставив внесок на уділення уступаючій управі абсолюторії, що присутні й зробили. Від Номінаційної комісії звітував Юрій Стебельський, і на його внесок, присутні вибрали управу на наступний 1997/98 рік у такому складі: Оля Саварин — голова, Степан Романюк — перший заступник, Орест Котишин — другий заступник, Володимир Марич — секретар, д-р Павло Кіт — скарбник, і Контрольну Комісію в складі: д-р Богдан Клід, Михайло Дмишко і Олекса Брода.

Після зборів Відділу, відбулися коротенькі збори харитативного товариства Відділу КУК, якими керували Стах Кобилко, як голова і Михайло Блавацький, як секретар. Це Товариство якраз готується до касіна, що має бути десь під кінець року. Відділ КУК перевибрав ту саму управу для Товариства, що була минулого року, під проводом С. Кобилка і М. Блавацького.

З детального широкого звіту голови і секретаря присутні почули, що члени Управи, всі добровольці, мали впродовж року багато занять. Самих місячних сходин управи відбулося 10, а були теж сходини комітетів, які організували такі свята, як 5-річчя Незалежности України, 10-річчя чорнобильської катастрофи чи Шевченківський концерт. І всі вони були успішні. Зокрема, занята була голова, якій доводилось репрезентувати КУК на різних громадських імпрезах і вести широку кореспонденцію.

Д-р Павло Кіт, як скарбник, теж мав багато праці, бо треба було розраховуватись за різні імпрези, збирати вкладки і т.п.

Відчувається брак молодих людей, як репрезентантів до КУК від різних складових організацій, на що звернула увагу голова у своєму слові подяки за довір'я і перевибір, хоча „як приємно було працювати з теперішніми членами управи, досвідченими і виробленими". Але, будучи на Річній Конференції КУК у Торонто (4-6 квітня ц.р.), голова зауважила, що брак молодих у КУК відчувається по цілій Канаді. Діяспора п'ять літ перед тим мала два головні завдання: помогти Україні здобути незалежність і волю і зберегти українську національну субстанцію в діяспорі. Тепер, коли Україна вже вільна, незалежна держава, пора діяспорі звернути увагу на своє власне збереження, і тоді без таких крайових надбудов, як КУК не обійтися. Як каже старе українське прислів'я: „В єдності сила! І в організованості!" А якщо це так, то хто, як не молоді, повинні туди йти, до яких належить майбутнє? Відділ запланував Свято Державности на неділю, 24-го серпня, в Домі Молоді.

Н. Н.

Подарунки Івана Карача

З початку року будівничий Іван Карач вислав в Україну вже понад 40 пачок з одягом в дарунок землякам, які потребують допомоги. Шле пачки він переважно в села Космирин і Стінка Бучацького району на Тернопільщині, бо сам походить з Космирина, але адресує їх не рідні, а тим людям, про яких сповіщають з цих сіл, як про найбідніших.

І. Карач

До Америки І. Карач приїхав у 1949 році, третину століття складав автомобілі на конвеєрі, тепер зайнявся будівельною справою. Він один із засновників української євангельської церкви в Юніон, Н. Дж. У доброчинній діяльності І. Карача підтримують його дружина Ольга й сини Володимир та Славко з родинами.

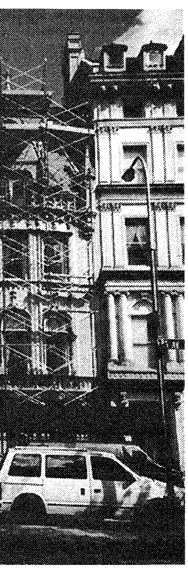
Лев Хмельковський

ОЗБРОЄНА ПОПУТНИМ ВІТРОМ і легендою Амелії Ергарт, 46-річна комерсантка з Тексасу успішно закінчила свій лет довкруги світу і приземлилась на міжнародному летовищі в Овкленд у Каліфорнії в середу, 28-го травня, в 9-ій годині 24 хвилини ранку, на 20 хвилин раніше, як було передбачено. Летун Линда Фінч закінчила свою 26,000-милеву та 10-тижневу подорож слідом А. Ергарт у такому ж відреставрованому двомоторовому літаку Локгід Електра з 1935 року, але з допомогою модерної техніки, котрої немала її попередниця тому 60 років і підкреслила, що з допомогою них її життєва мрія сповнилась. А. Ергарт і її навігатор Фредрик Нунан пропали над Тихим океаном безслідно, коли вона хотіла стати першим летуном, що облетіла довкруги світу. Л. Фінч є другою з черги жінкою, котра успішно довершила цю справу, першою була Джералдін Мок у 1964 році в одномоторовому літаку Сессна.

Чи можемо...

(Закінчення зі стор. 1)

проходить його віднова, а з тим зв'язані різні проблеми. Саме ці проблеми привели до нас В. Баранецького, Ярослава Криштальського, заступника голови Дирекції, і Володимира Назаревича, голову Комітету придбання фондів, тому, що журба за дальшу долю будинку стоїть у них постійно тепер на першому місці.

УІА переходить повну віднову.

Відновлення цієї „палати", що є одною із визнаних історичних пам'яток Ню Йорку іде тепер повним ходом, але здається мало невтаємничених осіб окрім Дирекції з'ясовують собі усі труднощі такої віднови, а передусім її кошти.

Знаємо добре з практики життя, що кожна перебудова чи будова звичайно коштує більше, як передбачається, а у випадку такого історичного будинку це ще більш актуальне. Ускладнює справу також дуже точна перевірка кожної частини віднови, яку переводить Міська комісія охорони пам'яткових будинків і до якої треба зголошувати кожну, навіть найменшу, зміну, чи поправку.

— Чи знаєте, що в будинку є 95 вікон і кожне треба тепер направити? — згадує Я. Криштальський в нашій розмові.

— Вам відомо, що пророблено багато направ і відновлень за останніх декілька років, але багато ще залишилося до виконання, і це вже другий цикл направ, що чекають здійснення. А тим часом наші грошеві ресурси вичерпуються і тому ми мусимо звертатися до нашої громади із гарячим апелем допомогти своїми датками до викінчення тих направ, — вияснює В. Баранецький. — Коби лише наша громада в Ню Йорку зрозуміла, який це престиж мати таку палату на розі 5-ої авеню!

І тут ми після тих завваг спільно розглядаємо великі можливості такого приміщення УІА у співпраці з неукраїнцями, у влаштовуванні імпрез призначених так для наших, як і американської публіки, у можливостях політичних чи культурних зустрічей із тими, яких приявність для нас хочемо здобути.

В. Назаревич, який був головою Дирекції в роках 1984–90, згадує ті часи, а передусім позитивне розв'язання проблеми податків та повне звільнення із них, яке можливо завдячується прихильності до українців посадника Ню Йорку Едварда Кача. Згадуючи давні часи, ми пригадали добрим і теплим словом основника УІА в 1948 році Володимира Джуса, який в 1955 році за порадою своїх українських співробітників закупив для української громади Ню Йорку такий престижевий будинок в серці метрополії світу. Яка це була радість і яка гордість для всіх, що зібралися вперше у вересні того ж року в новому українському будинку. Від того часу він став осередком культурного життя, місцем соток виставок, імпрез, політичних і мистецьких зібрань.

На жаль, ентузіязм і меценат того будинку В. Джус помер у 1964 році і від того часу УІА завідує Дирекція із громадян, яким усім лежить на серці втримання і доля цієї української палати. Треба справді подивляти їхній ентузіязм і їхню завзятість у завідуванні таким поважним об'єктом та ще коли приходиться брати відповідальність за великі матеріяльні ускладнення. І тепер, коли наші гості з Дирекції вказують на те, що саме утримання того дому коштує 200,000 дол. річно, а потрібні направки ідуть в тисячі і тисячі долярів, ми спільно в редакції „Свободи" застановляємося над тим, чому так скромний є ентузіязм до УІА серед того покоління українських поселенців, що сьогодні стоять на вершинах своїх сил та матеріяльних можливостей, а вже так вросли в американське життя, що добре розуміють потребу взірцевої репрезентації та престижевого на неї місця.

При тому стверджуємо спільно, що в УІА відбувається постійно ряд імпрез, культурного і передусім музичного характеру, але також інших, і ніхто хіба досі не обрахував скільки вже там їх було поруч із мистецькими виставками, авторськими вечорами чи політичними зустрічами.

В бібліотеці нашої редакції находиться брошурка видана з нагоди 30-річчя УІА і там читаємо цікавий життєпис добродія УІА і його основника В. Джуса. В брошурці також неповний, але є перелік усіх імпрез, що відбулися впродовж 30 років. За останніх років завдяки приїздові музик світової слави з України і завдяки незалежній державі, ми маємо можливість незвичайно збагатити програму та зміст музичних і культурних імпрез, що відбуваються в УІА. Не менше збагачують його діяльність також політичні зустрічі „на вершинах". Отож скільки живого, нового і незвичайного можна переживати в тому „палацику", що всюди та перед всіми став найкращою візитівкою української спільноти в ЗСА. Тому видається просто імперативним і конечним для української візитової картки перед чужими і перед своїми гостями, убрати найкращу шату, таку, якої ніхто не може посоромитися. Але ця найкраща шата потягає за собою кошти і ці кошти мусить покрити ціла громада, усі організації та поодинокі люди. Ця громада в ЗСА показала достатньо свою дружню допомогу Україні.

Однак Україні допомагається також поза її границями, а відповідна та гідна репрезентація є так потрібна, як інші політичні чи економічні акції. Ми добре здаємо собі з цього справу, тому ми подали своєчасно руку всім дипломатичним станицям на терені Північної Америки. Але Український Інститут Америки сьогодні будівлею — це рівна своєю важливістю станиця так культурна, як і політична, і тепер її доля в наших руках.

Свято Матері в парафії у Дженкінтавні

У травні, коли мати-природа виряджає свою доню Землю в пишному вбранні весняних квітів у дорогу життя, праці й радости, люди висловлюють подяку материнській самопожертві і відзначають День Матері.

Мати... Матуся... Ненька... Усе найрідніше, найдорожче, наймиліше увібрало в себе це дивовижне, сонячне слово. З іменем матері в нас асоціюється все добре, щире, людське. Це той дужий птах, який розкрив нам крила, дав життя. Це людина, перед якою ми будемо завжди в боргу.

День Матері... Цього дня парафіяни церкви св. Архистратига Михаїла з піднесеним настроєм поспішали до церкви, щоб послухати Слово Боже з уст свого улюбленого священика — о. Олега Жовніровича. Ласкаве весняне сонечко осяяло церкву своїм яскравим промінням, весело щебетали навкруг пташки, посилаючи людям своє вітання, а хлопці дарували квіти, схиляючись у пошані перед кожною жінкою-матір'ю. А у церкві, святково прибраній ніжними квітами, лунало Слово Боже. Отець Олег зібрав навколо себе свою поставу, щоб звернути погляд християн до Бога, до Матері Божої, просячи заступництва і допомоги. Він сказав, що для українців Свято Матері — це є потрійне свято Матері Божої, бо саме в цей час Пречиста Діва Марія благословила у хресну путь свого Сина-Спасителя людства, матері України, матері кожного з нас.

Сьогодні свято весняночисте,
Його святкуєм ми врочисто,
Для нас цей день — потрійне свято,
Бо в трьох особах вітаєм матір.

Першою славимо Матір Божу,
Просим у неї ми днину гожу,
Щоб друга мати таки встояла —
Вкраїна — мати щоб не пропала.

А третя мати — мама рідненька,
Що нас зродила на світ біленький,
Для всіх матусь ми просимо сили,
Щоб ще багато нам літ прожили.

„Мати, — продовжував о. Жовнірович, — це єдина істота, якій Богом дано відчути радість життя, що народжується. Мати... Це слово означає любов. Безмежну, велику, людську любов. І сьогодні ми молимося, зносимо руки високо в небо, до Пречистої Діви Марії, висловлюємо вдячність, виявляємо нашу дитинну любов нашій рідній, єдиній, земній мамі, що дала нам життя, нас виховувала, огортала своєю щирою любов'ю..."

...У церкві лунало Слово Боже, сказане від глибини душі, від щирого серця отцем Олегом. Парафіяни затамували подих, в очах блистіли сльози радості й смутку, вдячности отцеві за його мудрі і теплі слова вітання, отцеві, до якого вони завжди приходять, щоб поділитися своїми наболілими турботами чи радістю, який так старається, щоб і дорослі, і діти виходили в життя з Божими засадами в серці та не потонули в збайдужілому середовищі.

А після Служби Божої по всій Михайлівці задзвеніли щирі слова дитячих побажань своїм матусям і пісні, присвячені їм:

Яснота нездоланна! О, мамо рідненька!
Пресвяті твої сльози,
Піт і труд, спів і сміх,
Руки ласкаві цілую...

„...Свята таємність народження навіки зблизила їх — дитину і матір, дві половинки одного великого серця, дві різні, однак такі однакові долі...

І немає нічого сильнішого на землі від родинної любови матері до дитини. Немає нічого прекраснішого, лагіднішого за чарівні мамині очі, за її милі натруджені руки і нехолонуче в любові серце...", — продовжила викладач з України Вікторія Пономаренко. Завершила концерт пісня „Мамина черешня", виконана диригентом церковного хору Нестором Кизимишиним:

Мамо, мамо! Вічна і кохана,
Ти пробач, щоб був я неуважний,
Знаю, ти молилася за мене,
Дні і ночі, сива моя нене.

По завершенні концерту о. О. Жовнірович подякував учасникам та організаторові концерту Лесі Петрик, і ще раз низько вклонився усім матерям, співаючи „Многая літа".

Присутній гість.

ВЕЧОРОМ У НЕДІЛЮ, 1-ГО ЧЕРВНЯ, у Ню Йорку в залі Радіо сіти мюзік голл відбувся 51-ий з черги щорічний церемоніял вручення нагород „Тоні" за найкращі постановки театральних спектаклів. За найкращий музичний спектакль нагороду здобула вистава „Титанік", а в категорії перепостановки найкращого музичного спектаклю нагороду здобула вистава „Чикаго". Нагороду найкращої театральної вистави отримала п'єса Алфреда Угриса „ Отання ніч у Баллігу", а у категорії театральної перепостановки п'єса Ібсена „Ляльчин дім". Найкращим актором сцени обрано Кристофера Пламмера за гру у п'єсі „Барримор", а нагороду найкращої акторки здобула Дженет МекТір за ролю Нори Гелмер у п'єсі „Ляльчин дім".

Корифеєві...

(Закінчення зі стор. 2)

Разом із піяністом ми почули сповнене краси й грації ліричне сопрано Лесі Грабової, недавньої градуантки Львівської консерваторії. Її інтерпретація Лисенкової обрібки „Дощик" дихала свіжістю, а „Садок вишневий" (Шевченко) представлено мов звукову болючу картину. Фортепіянові „рамки" до цієї картини відповідали задумові великого Поета-пейзажиста. Співачка мала теж повний успіх у арії Панни із романтичної опери-хвилинки п. з. „Ноктюрн".

Ітак ця імпреза представила уривки-хвилинки із життя, сповненого національним мистецтвом і боротьбою за нього. Фінальний настроєвий обряд-поклін корифеєві здійснили всі виконавці, засвітивши в молитовній мовчанці свічу біля його портрета, мов вічний вогонь у його пам'ять. В цьому дійстві брав участь син Тараса Філенка — Павло, підліток — ще одне покоління у пошані співця народу. Публіки було чимало, в тому числі керівники УМІнституту — піяністки-педагоги Дарія Каранович і Таїса Богданська.

ріянті. Туди ввійдуть вияснення невідраної політичної ситуації за часів М. Лисенка та перший докладний каталог його творів.

На цьому вечорі музикознавець Т. Філенко виступив теж як натхненний піяніст. Прозвучала справді мужньо історична „Гей, не дивуйтесь, добрії люди" (виконана з рідкісним успіхом ще в Празі самим композитором). Філенко теж представив Другу рапсодію, — чи не найбільш репрезентативний фортепіяновий твір Лисенка, — яка поєднує національний кольорит із віртуозною формою.

Наперекір нелегкій долі, з 1920-их років ім'я Миколи Лисенка скрашає сторінки кількадесяти музичних енциклопедій та біографічних словників різних країн, включно із ліберальною Францією. У Франції композитора Ж. Масне, француза, ніколи не переслідувала поліція Парижу, і ні він, ні його шанувальники не мусіли чекати понад чверть століття на постановку його найкращої опери. Інакше було з українцем Лисенком в Україні під російською окупацією. Та визнання прийшло і до Лисенка. Його заслугами оздоблені свої та чужі довідники, а лисенківська музика була й буде окрасою нашої національної культури.

Р. ДУРЗО ВИСТУПИТЬ В РАДІО

Нюарк, Н. Дж. — Роберт Дурзо, піяніст, колишній учень Дарії Гординської-Каранович в Українському Музичному Інституті Америки, де він отримав диплом з відзначенням, виступить в середу, 4-го червня о 7-ій год. вечора в радіопрограмі WFLN на хвилі 95,7 FM. У програмі — твори Ліста і Равеля.

Міжнародний дитячий фестиваль у Вашінґтоні

Цього року, вперше в історії, танцювальний ансамбль з Києва братиме участь у щорічному Міжнародному дитячому фестивалі. Цей престижевий фестиваль відбудеться у Вашінґтоні, і крім українського ансамблю на нього також запрошено мистецькі групи з Болівії, Чеської Республіки, Фінляндії, Південно-Африканської Республіки та Тайвану. Протягом фестивалю як міжнародні учасники, так і глядачі матимуть нагоду ознайомитися з культурними, суспільними та освітніми надбаннями різних національностей.

Програма фестивалю складатиметься з різних елементів, серед них урочисте прийняття-вечеря, виступи перед запрошеннями глядачами та виступи в місцевих школах. Усі запрошені міжнародні ансамблі повторно виступатимуть у приміщенні культурного центру Вулф Треп у місті Вієнна, Вірджінія, під час дводенного громадського фестивалю, тобто 13-14-го вересня 1997 року. Учасники також виступатимуть під час урочистого прийняття, на якому будуть присутні амбасадори, члени американського Конгресу, представники різних фірм та підприємств, які є фінансовими спонзорами фестивалю, та інші видатні гості.

З вашою допомогою 20 членів українського народного танцювального ансамблю — діти віком від 14 до 18 років і музиканти, які супроводжатимуть їх — матимуть унікальну нагоду показати американському громадянству та міжнародній публіці Вашінґтону свої таланти, здібності, українську культуру та традиції під час цього Міжнародного дитячого фестивалю. Цим юним танцюристам потрібно фондів для покриття коштів транспорту з Києва до Вашінґтону. Організатори Міжнародного дитячого фестивалю зобов'язалися покрити всі кошти, пов'язані з перебуванням українських дітей у ЗСА.

Ми прохаємо вас стати спонзором юних танцюристів. Якщо ви пожертвуєте 250 дол., ви одержите два квитки на фестиваль 13-14-го вересня і частину цієї суми можна відтягнути від податків. Повну суму можна відтягнути від податків, якщо ви не бажаєте квитків. Просимо виписувати чеки на “International Children's Festival” і зазначити, що чек призначений на ціль “TWG Cultural Fund”. Культурний Фонд Вашінґтонської Групи співпрацює з організаторами Міжнародного дитячого фестивалю, щоб привезти український народний танцювальний ансамбль до Вашінґтону.

Ми будемо вдячні за всі пожертви! Якщо ви можете пожертвувати від 500 до 999 дол., ви одержите два квитки на урочисте прийняття-вечерю, шість квитків на фестиваль і ваше ім'я буде опубліковане в списку жертводавців у програмі фестивалю.

Просимо висилати чеки на адресу: Laryssa Chopivsky, 3722 48th St. NW, Washington, DC 20016.

За дальшими інформаціями слід звертатися до Каті Бауерс на число телефону (703) 549-1544 або факсу (703) 549-7425.

ПОДІЇ

ДИПЛОМОВИЙ КОНЦЕРТ П. ЛІСОВСЬКОГО

Гемтремк, Миш. — Тут у неділю, 8-го червня, Український Музичний Інститут Америки, Відділ в Дітройті, влаштовує дипломовий концерт Петра Лісовського (скрипка). Кляса викладача Юнджа Кім. У програмі — твори Баха, Моцарта, Крайслера, Мендельзона та Ревуцького. Початок о год. 2-ій після полудня. Концерт відбудеться в українській католицькій церкві Непорочного Зачаття, 11700 МекДуґалл, Гемтремк, Миш.

ВІДКРИТТЯ ФІЛІЇ КРЕДИТІВКИ

Спрінг Веллі, Н. Й. — Дирекція Федеральної Кредитової Кооперативи СУМА в Йонкерсі, Н. Й., повідомляє про офіційне відкриття своєї філіїї у Спрінг Веллі, Н. Й., яке відбудеться у суботу, 14-го червня, в залі церкви свв. Петра і Павла, 41 Коллинс аве. у Спрінг Веллі, Н. Й. Початок о год. 10-ій ранку. Телефон для інформацій (914) 965-8560. Додаткові інформації поміщені у „Свободі“, ч. 102 з п'ятниці, 30-го травня ц. р.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

СУ СКРОБАЧ член УНС Відд. 33-го пізніше 399-го Т-ва „Леви“ в Чикаґо, Ілл. померла 9-го грудня 1996 року на 78-му році життя. Нар. 3-го жовтня 1918 року в Чикаґо, Ілл. Залишила у смутку дочок Патрисю Джессо, Джін Ґарсія, Теті Джойоса і Варвару Скробач. Похорон відбувся 12-го грудня 1996 року на цвинтарі Святого Ґробу у Ворт, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Роман Б. Припхан, секр.

ОСИП К. ВИННИЦЬКИЙ член УНС Відд. 473-го Т-ва ім. сот. Ю. Головінського в Монтреалі, Канада помер 9-го січня 1997 року на 82-му році життя. Нар. 30-го квітня 1915 року в селі Розбір Круглий, Україна. Членом УНС став 1969 року, залишив у смутку дружину Надію, сина Романа, дочку Оленку з чоловіком Тарасом Бейко. Похорон відбувся 13-го січня 1997 року в Монтреалі, Канада.

Вічна Йому Пам'ять!

Віра Баніт, секр.

МАРІЯ ПОПАДЮК член УНС Відд. 472-го Т-ва „Пласт“ в Чикаґо, Ілл. померла 4-го січня 1997 року на 80-му році життя. Нар. 1916 року в Монастирці, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку сина Андрія з дружиною Славкою, доньку Іванну Муденбаг з мужем Арні, внуків: Марка Попадюка, Таню Ровзер, Левка і Максима Муденбаг, сестер Ірену Зелену, Марту Боднар Саламон, сестрінки: Анну Сенфорд з мужем Давидом і дітьми Дарією і Катрусею, Юрія Зеленого з дружиною Ніною і дітьми Андрієм і Адріяною і Дарію Зелену. Похорон відбувся 10-го січня 1997 року на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія Кочій, секр.

АННА ПАРТИКА член УНС Відд. 127-го Т-ва ім. св. Миколая в Баффало, Н.Й. померла 11-го лютого 1997 року на 77-му році життя. Нар. 2-го січня 1920 року в Україні. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку дітей: Славка з дружиною Ірлайн, Марію Мазяж з мужем Ричардом, Софію Ґаврон, Анну Кімбл з мужем Джорджом, Богдана Патрику з дружиною Деброю; внуків і правнуків. Похорон відбувся 15-го лютого 1997 року на цвинтарі Мт. Калварі в Чіктоваґа, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Кетлін М. Ленд, секр.

ЮЛІЯ НАСАР КОСКІ член УНС Відд. 171-го Т-ва ім. Лесі Українки в Джерзі Сиқі, Н.Дж. померла 2-го квітня 1997 року на 66-му році життя. Нар. 23-го вересня 1930 року. Залишила у смутку мужа Івана, дочку Памелю Моретті, синів Григорія і Вілліяма, сім внучок, дві сестри Мері Енґлер і Катерину Назар, братів Іван і Вілліяма. Похорон відбувся на цвинтарі св. Марії у Фремонт, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Ґеновефа Куфта, секр.

ГАЛИНА МИТРОФАНЮК член УНС Відд. 88-го Т-ва „Союзівка“ в Керґонксоні, Н.Й. померла 15-го березня 1997 року на 61-му році життя. Нар. 1936 року на Поліссі, Україна. Членом УНС стала 1964 року. Залишила у смутку чоловіка Ярослава, дочок Христину, Ніну і Анну, внуків Лусіян і Ґарет і сестру Анну Слободян з родиною. Похорон відбувся 18-го березня 1997 року на цвинтарі Пайн Буш в Керґонксоні, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія М. Гаврилюк, секр.

ОСТАП КРИХТЯК член УНС Відд. 163-го Т-ва „Єдність“ у Філядельфії, Па. помер 16-го березня 1997 року на 70-му році життя. Нар. 1926 року в селі Линчиці, Україна. Членом УНС став 1976 року. Залишив у смутку дружину Марію, сестру Меланію Токарчук з родиною в Україні і дальшу родину і знайомих в ЗСА і Україні. Похорон відбувся 20-го березня 1997 року на цвинтарі Сансет Меморіял Парк у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Теодор Дуда, секр.

✿ РОЗШУКИ ✿

Розшукується **НАКОНЕЧНИЙ ІВАН МИХАЙЛОВИЧ**. Народився в 1921 р. с. Перевозець, Калуського (Войнилівського) району Івано-Франківської (Станіславської) области. Пропав у вересні-жовтні 1947 р. В Україні проживають сестри: Параска — 1923 р. н., Марія — 1925 р. н. Просимо писати на адресу: 285403 — індекс, Івано-Франківська обл., Калуський р-н, с. Перевозець, Гулійчук Оксана Юріївна, Україна.

Анна Петрівна Кузь-Бігун з України розшукує свою родину: троюрідного брата — **КАЗИМИРА БЕРЕЖАНСЬКОГО**, брата — **КАЧУРА ДМИТРА** і тетку — **АННУ МАВАК**. Просимо писати на адресу: 285403, Івано-Франківська обл., Калуський р-н, село Войнилів, Анна Петрівна Кузь-Бігун, Україна.

✪ РІЗНЕ ✪

❊ FUNERAL DIRECTORS ❊